Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Muistio

9.10.2025

VN/16567/2025
VN/16567/2025-MMM-7

Maatalousjaosto perjantai 10.10.2025 klo 08.00

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2025 kolmanneksi lisätalousarvioksi

Asiantuntijalausuntonamme koskien hallituksen esitystä eduskunnalle vuoden 2025 kolmanneksi lisätalousarvioksi esitämme pääluokan 30 maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan osalta seuraavaa.

Yleisesittely momenteittain

30.01.01 Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot	**Muutos (€)**
Vähennys on siirto momentille 30.20.01 (Ruokaviraston toimintamenot), joka aiheutuu hallituksen päättämien uusien tehtävien toimeenpanon varmentamisesta. Maa- ja metsätalousministeriön pääluokan sisällä toteutetaan kertaluonteinen määrärahasiirto maa- ja metsätalousministeriön toimintamenoista Ruokaviraston toimintamenomomentille, jotta Ruokavirastolle tulevia uusia tehtäviä voidaan toimeenpanna ilman pääluokan määrärahalisäystä.	-1 000 000
30.01.05 Luonnonvarakeskuksen toimintamenot	**Muutos (€)**
Päätösosaa on täydennetty määrärahan käyttökohteiden osalta kohdalla 9) enintään 750 000 euroa perustettavan yhtiön, Luke Innovations Oy:n, osakkeiden merkitsemiseen ja yhtiön pääomittamiseen. Luke Innovations Oy:n tehtävänä olisi edistää tutkimukseen ja innovaatioihin pohjautuvien uusien yritysten syntymistä ja hallinnoida kasvuyritysten omistuksia. Luken immateriaalioikeuksia voitaisiin siirtää yhtiön kautta kasvuyrityksille niiden omistusosuutta vastaan. Holding-yhtiöön perustuva toimintatapa ohjaa kasvuyrityksen saaman rahoituksen immateriaalioikeuksien siirron kulujen sijasta kokonaan teknologian ja liiketoiminnan kehittämiseen. Toisaalta toimintamalli helpottaa liiketoimintariskien hallintaa omistajaohjauksen näkökulmasta. Luke Innovations Oy hankkisi talous-, laki- ja IPR-palvelut joko ulkoa ostopalveluna tai palvelusopimuksella Lukelta. Yhtiötä ohjattaisiin Luken henkilökunnan ja johdon toimesta, jolloin yhtiössä ei olisi palkattuja työntekijöitä. Momentille ei ehdoteta tämän johdosta määrärahaa.	-
30.10.40 Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset	**Muutos (€)**
Vuoden 2023 talousarviossa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman (maaseutuohjelma) siirtymäkauden 2021-2022 rahoitukseen varatusta määrärahasta peruutetaan 45,0 milj. euroa (josta 18,9 milj. euroa EU-osuutta ja 26,1 milj. euroa kansallista osuutta). Siirtymäkauden rahoitus oli arvioitua tarvetta suurempi EU:n monivuotisen rahoituskehyspäätöksen etupainotteisuudesta ja maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoituksesta johtuen. Siirtymäkauden varojen käytön ensisijainen tavoite oli saada sidottua maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitus (EU-osuus 100 %) mahdollisimman täysimääräisesti. Siirtymäkaudelle budjetoiduista määrärahoista osa jäi vuoden 2022 loppuun mennessä sitomatta. Siirtymäkaudelle kohdistui paljon epävarmuuksia, kuten koronakriisi ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, mitkä vaikuttivat avustusten kysyntään. Ennakoitua pienemmän avustusten kysynnän vuoksi määrärahaa ei ole kulunut suunnitellun mukaisesti. Määrärahan peruuttaminen on otettu huomioon momentin 12.39.04 tuloarviossa.	-

Postiosoite **Postadress** **Postal Address**	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
Maa- ja metsätalousministeriö				
PL 30 00023 Valtioneuvosto	Hallituskatu 3 A Helsinki	0295 16001 +358 295 16001		kirjaamo.mmm@gov.fi

30.10.64 EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen	**Muutos (€)**
Vuoden 2023 talousarviossa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman (maaseutuohjelma) siirtymäkauden 2021-2022 rahoitukseen varatusta määrärahasta peruutetaan 10,5 milj. euroa (josta EU osuutta 4,5 milj. euroa ja valtion osuutta 6,0 milj. euroa) ja vuoden 2024 määrärahasta 50,0 milj. euroa (josta EU-osuutta 21,0 milj. euroa ja valtion osuutta 29,0 milj. euroa). Siirtymäkauden rahoitus oli arvioitua tarvetta suurempi EU:n monivuotisen rahoituskehyspäätöksen etupainotteisuudesta ja maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoituksesta johtuen. Siirtymäkauden varojen käytön ensisijainen tavoite oli saada sidottua maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitus (EU-osuus 100 %) mahdollisimman täysimääräisesti. Siirtymäkaudelle budjetoiduista määrärahoista osa jäi vuoden 2022 loppuun mennessä sitomatta ja osa hankkeista ei toteudu täysimääräisesti. Siirtymäkaudelle kohdistui paljon epävarmuuksia, kuten koronakriisi ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, mitkä vaikuttivat avustusten kysyntään ja hankkeiden toteutukseen, ja minkä vuoksi määrärahaa ei ole kulunut suunnitellun mukaisesti. Määrärahan peruuttaminen on otettu huomioon momentin 12.39.04 tuloarviossa.	-
30.20.01 Ruokaviraston toimintamenot	**Muutos (€)**
Lisäys on siirtoa momentilta 30.01.01, joka aiheutuu hallituksen päättämien uusien tehtävien toimeenpanon varmentamisesta. Lisäyksellä katetaan osa tietojärjestelmämuutosten kustannuksista, jotka aiheutuvat ympäristöterveydenhuollon tehtävien siirrosta Ruokavirastoon vuoden 2026 alussa sekä varautumisesta suunnitteilla olevan sika-alan salmonellavahinkorahaston käyttöönoton edellyttämiin tietojärjestelmämuutoksiin.	1 000 000
Lisäys on siirtoa momentilta 28.01.20 Senaatin Viikin varavoimakontin rakentamis- ja investointipäätökseen liittyviin vuokrakuluihin 1.11.2025 alkaen. Vuoden 2025 osuus on 6 000 euroa, jossa VM on ottanut huomioon Ruokaviraston nettobudjetointiasteen (65 %). Koko vuoden vuokramäärätaso tullaan esittämään vuoden 2026 täydentävässä talousarvioesityksessä sekä vuosien 2027–2030 kehyksissä.	6 000
Maksullisen eläintautitutkimuksen hintatuen määrärahan käyttöön ehdotetaan ajoitusmuutosta. Momentin perusteluja ehdotetaan tällöin muutettavaksi ja täydennettäväksi siten, että vuonna 2025 saa käyttää ao. vuoden määrärahaa enintään 0,3 milj. euroa ja vuodelta 2024 siirtynyttä määrärahaa enintään 0,5 milj. euroa maksullisten eläintautitutkimusten hintojen alentamiseen tutkimuksissa, joilla pyritään havaitsemaan ja seuraamaan vastustettavia ja uhkaavia eläintauteja (yhteensä enintään 0,8 milj. euroa). Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.	-
30.20.20 Eläinlääkintähuolto ja kasvintuhoojien torjunta	**Muutos (€)**
Lisäys eläinlääkintähuoltolain (765/2009) nojalla kunnille maksettaviin lakisääteisiin korvauksiin. Määrärahan tarve vuoden 2025 korvauksiin on 10,733 milj. euroa, mikä on 1,158 milj. euroa vuotta 2024 enemmän. Kuntien määrärahan tarpeen kasvu johtuu kiireellisten eläinsuojeluilmoitusten ja -tapausten lisääntymisestä kunnissa, lisääntyneistä virantäytöistä sekä siitä, että valvontakohteisiin on yhä useammin jouduttu menemään kahden eläinlääkärin voimin kohteisiin liittyvien moninaisten ja monimutkaisten ongelmien ja osin myös väkivallan uhan vuoksi. Kahden eläinlääkärin suorittamilla valvontakäynneillä varmistetaan päätösten perustuvan riittävän luotettavaan ja asiantuntevaan arvioon, sillä valvontakäyntien seuraukset voivat olla vakavia ja johtaa esimerkiksi maataloustukien leikkauksiin ja eläintenpidon päättymiseen. Määrärahatarpeen kasvuun arvioidaan vaikuttavan myös poliisin virka-apupyyntöjen laskutus sekä yleinen palkkatason kehitys. Aluehallintovirastoista saatujen tietojen perusteella kunnat ovat edelleen perustaneet uusia valvontaeläinlääkärivirkoja vuosina 2024 ja 2025, mikä aiheuttaa edelleen kustannusten nousua. Lisämäärärahan tarpeessa on otettu huomioon mahdolliset momentin sisäiset määrärahan siirrot.	5 600 000
30.20.40 Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki	**Muutos (€)**
Vuoden 2024 talousarvion kaksivuotiseen siirtomäärärahaan sisältyvä enintään 4,0 milj. euron varaus tukien täytäntöönpanoon liittyvien, ennakoidun tukimenekin ylittävien, tukien ja tukitasojen muutostarpeisiin peruutetaan käyttämättömänä. Määrärahan peruuttaminen on otettu huomioon momentin 12.39.04 tuloarviossa.	-

30.20.41 EU-tulotuki ja EU-markkinatuki	**Muutos (€)**
Lisäyksellä varaudutaan maksamaan EU:n kokonaan rahoittamat suorat pinta-alatulotuet tukivuoden aikana mahdollisimman täysimääräisesti. Lisäys on kertaluonteinen ja voidaan toteuttaa Suomen EU:n suorien tukien kehyksen enimmäismäärän rajoissa ja sillä muutetaan maksujen ajoittumista viljelijöille. Momentin määräraha on kokonaan EU:n rahoittamaa ja siten kehyksen ulkopuolista rahoitusta. Vuosittaista arviomäärärahan käyttöä on jouduttu seuraamaan tarkoin määrärahan ylitysriskin vuoksi. Lisäys varmistaa, ettei momentin määräraha rajoittaisi maksettavien EU:n suorien tulotukien maksujen tasoa ensimmäisessä maksuerässä tukivuonna siten, että maksuja jouduttaisiin siirtämään seuraavalle vuodelle. Lisäys on tarkoitus käyttää EU:n suorien tulotukien ekojärjestelmätuen maksuun.	10 000 000
30.20.46 EU-rahoitteinen ruokaketjun kehittäminen	**Muutos (€)**
Vuosien 2023 ja 2024 talousarvioissa myönnetyistä kolmevuotisista siirtomäärärahoista menekinedistämiseen sisämarkkinoilla ja yhteisön ulkopuolelle aiheutuviin menoihin ehdotetaan peruutettavaksi käyttämättä jäävät osuudet (EU-osuus 100 %). Vuoden 2023 määrärahasta ehdotetaan peruutettavaksi 0,496 milj. euroa ja vuoden 2024 määräraha kokonaan (2,2 milj. euroa). Määrärahaa on jäänyt käyttämättä, koska toimijat eivät ole riittävästi hakeneet komissiolta EU:n menekinedistämisen ohjelmatukea. Määrärahan peruuttaminen on otettu huomioon momentin 12.39.04 tuloarviossa.	-
30.20.49 Alkutuotannon tuotantopanosomavaraisuuden lisääminen	**Muutos (€)**
Lisäys aiheutuu valtion vuoden 2023 talousarviossa ravinnekierrätyksen edistämiseen biokaasutuotannolla osoitetun määrärahan uudelleenbudjetoinnista. Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää tuen maksamiseen kierrätettäviä biomassoja vastaanottaville ja käsitteleville laitoksille. Lisäksi momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää enintään yhdeksää henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen. Uudelleenbudjetointi mahdollistaa määrärahan käyttämisen seuraavien ravinnekiertotuen tarjouskilpailujen avaamiseen biokaasulaitoksille ja mahdollisuuksien mukaan myös muita ravinteita kierrättäville laitoksille. Määrärahan peruuttaminen on otettu huomioon momentin 12.39.04 tuloarviossa.	1 900 000
30.20.62 Eräät valtionavustukset	**Muutos (€)**
Momentin päätösosan käyttötarkoituksen täydennys mahdollistaa valtionavustusten myöntämisen käytettäväksi afrikkalaisen sikaruton ehkäisyyn, varautumiseen ja torjuntaan.	-
30.40.40 Eräät luonnonvaratalouden korvaukset	**Muutos (€)**
Lisäys aiheutuu ennakoimattomista ja osittain arvioitua suurempina toteutuneista korvauksista. Momentin varoista vuosittain maksettavat kustannukset ja korvaukset kaupallisen kalastuksen vakuutustuesta, Tenojoen kalastussääntöön liittyvästä sopimuksesta sekä saimaannorpan suojeluun liittyvistä kalastuksen rajoittamissopimuksista vesialueiden omistajille ylittyivät ennalta arvioidusta yhteensä noin 70 000 eurolla. Lisäksi ennakoimattomia korvauksia, joita ei makseta vuosittain, ilmeni yhteensä noin 96 000 euron edestä. Näitä ovat lupaviranomaisten ja tuomioistuinten vesiasioista antamien päätösten perusteella valtion toteutettaviksi määrättyjen toimenpiteiden toteuttamiskustannukset, 55 000 euroa, metsälain nojalla valtion varoista etukäteen maksettavien korjaavien toimenpiteiden toteuttamiskustannukset, 21 000 euroa, sekä Suomen ja Norjan välisen poroesteaitasopimuksen mukaiset korvaukset, 20 000 euroa.	166 000
30.70.40 Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot	**Muutos (€)**
Momentin kohdentamisperuste ehdotetaan muutettavaksi maksatuspäätösperusteeksi vastaamaan uusjakojen tukemisesta annetun muutetun lain (221/2024) 11§:n mukaista kustannusten maksamista. Momentille ei ehdoteta tämän johdosta määrärahaa. Vastaava kohdentamisperuste tullaan ehdottamaan maa- ja metsätalousministeriön vuoden 2026 täydentävässä talousarvioehdotuksessa.	-
PÄÄLUOKKA 30 MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA YHTEENSÄ	**17 672 000**

Lisäksi momentin 12.39.04 (siirrettyjen määrärahojen peruutukset) tuloarviossa huomioidaan määrärahojen peruutuksina yhteensä 114 096 000 euroa, josta EU-osuus 47,1 milj. euroa ja kansallinen osuus 67,0 milj. euroa.

Allekirjoitukset

Talousjohtaja	Matti Hyytinen
Luonnonvaraneuvos	Heikki Piiparinen
Erityisasiantuntija	Marjatta Koskinen

Liitteet PPT-esitys

Jakelu Eduskunta, Kaisa Iso-Sipilä